

21

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ

Leonid Bachynskyj

4214 Brooklyn Ave.
Cleveland, Ohio, U.S.A.

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ
КРУГ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ

3.

МЮНХЕН - НОВИЙ ЙОРК

1950 - 1951

З М І С Т :

стор.

I. ЩО РОЗКАЗУВАТИМЕМО НОВАКАМ:

1.	Бабине літо	-	Ладан	3
2.	Три сини	-	Р.К.	4
3.	На відпочинку	-	Ф.Коковський	5
4.	Дніпро і Десна			7

II. ІГРОВИЙ КУТИК:

1.	Рухливі організовані гри	-	М. Юркевич	8
2.	Новацькі гри			13
3.	Гри в домівці та на узліссі			14

III. САМОДІЯЛЬНІ ГРИ:

1.	Гарбуз			15

IV. МАЙСТРУЄМО:

1.	Паперовий орел			17
2.	Парашут			18

V. ІЗ ПРИРОДОПИСНОГО ЗАПИСНИКА:

1.	Природа в вересні, жовтні та листопаді			19
2.	Переліт птахів			19
3.	Їжак	-	Пришвін	20

VI. СПІВАЄМО:

1.	Час до дому час			

VII. МУДРІСТЬ СІРОГО ОРЛА:

1.	Основи виховання новаків			I
2.	Листування			V

"ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ" - неперіодичне видання "ОРЛИНОГО КРУГА" при референті
УПН-ів Б. Г. К. П - ів.

Адреса ред-колегії: Т. Самотулка, 347 Littleton Ave, NEWARK, New Jersey, U.S.A.

Ладан

Б А Б И Н Е Л І Т О

/Переказ/

Осінь. Жовкне листя дерев, в'януть квіти, зникають співи гарненьких пташат.

Голубе небо вкривається сірими баранчиками, лише час-до-часу зиркають сріблисті проміння сонця. Широколані поля німіють ... Золотісті стерні сторчать самотно в полі. В проміннях сонця вилискують шовкові ниточки бабиного літа. Довго - довго мерехтять в повітрі, щоб згодом упасти на холодну землю ...

- Татку, - промовив Андрійко на проході. - Що це за волоски снуються?

- Це, синочку, бабине літо - відказав батько.

- Бабине літо ... Так його багато. О - о - о, там у горі й тут теж - вказав ручкою Андрій.

- Тепер скрізь снуються бабине літо, прийшов на нього час.

- А звідкіля взялося це бабине літо? - спитав маленький Андрійко.

- Було це давно - почав батько. - В одному селі жила дуже вбога жінка, що мала двох малих синів. Одного літа настала в них велика нужда, навіть сорочки не мали на собі. Мати їх ввесь час молилася до Господа Бога, щоб допоміг їм у важкій хвилині життя. Щира молитва принесла їм велику несподіванку.

Осіній вихор вдаряв листям об маленькі шибки хатинки бідної вдовиці. Сумерк усе більше й більше залягав кутки кімнати. Діти грілися коло печі. Нагло спалахнула неймовірна ясність. Зразу всі налякалися, остовпіли. Щойно по хвилині успокоїв їх якийсь голос, хоч нікого не бачили: "Не журися, жінко! Усе зміниться на краще. Завтра раненько виїди на поле й позбирай всі шовкові нитки, що там розкинулись по стерні. Зроби пряжу й ушив діточкам сорочинки. Будете багаті. Тепер настане для тебе нове літо, усміхнеться ясне сонечко серед замряєних днів. Господь Бог завжди тямить про бідних українських діточок.

Ф. КОКОВСЬКИЙ

НА ВІДПОЧИНКУ

I.

... Стрілецький відділ дійшов до села над глибокою рікою. Командант наказав відпочинок.

- Година часу - сказав, щоб поживитися та прилагодитися до дальшої дороги.

Розбрилися юнаки по поблизьких хатах. Цей води прохає, той приліг на пахучому сіні, третій поправляє однострій, інший мис ногу, що їй наглодали чоботи.

А там у садку, під зеленою грушею, присів малий, непозірний юнак. На око - літ 15-16. Підкотив рукав сорочки високо аж під паху на лівій руці, а правою майструє щось коло неї, сповиває, зубами собі помагає. Такий зайнятий своєю роботою, що не бачить, як побіч його з'явився сільський хлопець. Тільки цей - не в стрілецькому однострою. У білих, полотняних штанах, у такій сорочці, солом'яний капелюх на голові.

По хвилині юнак-стрілець підніс очі, змірялися зором оба. І всміхнулися до себе, як рідний до рідного, як брат до брата. За хвилину сільський хлопець присів уже при стрільцеві.

- Рана?

- Так.

- Дай, я краще перев'яжу!

І вже розвиває руку, вже їй перев'язує, легко - легесенько, щоб не вразити.

- Де? - паде знову питання.

- На стежі, під Бережанами ...

- Болить?

- Ні ... Це марниця. Кости не зачепило...

- Ти давно на війні?

- Третій місяць...

- А твої батьки що?

- Не знаю ...

- А я - тутешній, мій батько тут війтом ...

- Ага!

- І я ... хочу теж з вами ... Я теж хочу боротися за Україну ...

II.

Заграла сурма: Збірка!

В мент стояли вже юнаки готові до походу.

- Пане начальнику! - звертається командант до в'їта, що разом із іншими селянами вийшов подивитися на рідне військо. - Куди б тут найкраще перейти річку?

- Тут був міст - каже в'їт, - але тепер його немає. За час війни знищили ...

- А рікою?

- Ріка тут усюди глибока, а ще вода велика, не пройдете!

- Я проведу! - відзивається дзвінкий хлоп'ячий голос. В'їт повернувся в ту сторону: це його син Василь.

- Знаєш брід?

- Знаю ...

- То йди, та скоро вертайся!

- Ні, тату, я тепер не вернуся ... Я з ними піду!

- Ти?

- Я! Хіба я гірший за них?

- Не гірший, мій сину, тільки ... що скаже мати?

- Мене кличе друга Мати! Він мені все пояснив! - каже хлопчина та показує рукою на раненого стрільчика. - Я тепер розумію все ... Сива голова старого в'їта хилиться на хвилину до долу, мабуть на те, щоб ніхто не бачив сліз-перлини, що котяться по його лиці.

- Іди, сину, - промовив врешті. - Іди, Бог з тобою! Коли ти зважився на святе діло, немає в мене сили задержати тебе. Іди! Старечими руками пригорнув синову голову до грудей. Дрижачими устами поцілував його ...

За хвилину відділ стрільців рушив у далеку дорогу, у важку, невідому. Попереду йшов Василь та вказував шлях ...

Пташкою понад селом несло: ... А ми тую червону калину ...

З а в в а г а:

Добре діло - ідея оповідання "На відпочинку" - повинно лягти в основу поведінки новака. Розказування цього й тим подібних оповідань має на меті побудити новака до роблення доброго діла в різних його видах.

Д Н І П Р О І Д Е С Н А

/Переказ/

Дніпро і Десна – це брат і сестра. Як вирости вони, батько й мати поблагословили їх в дорогу. Змовилися вони вийти ранком і полягали спати. Десна любила спати і проспала ранок. А Дніпро проснувся на зорі, пороз – вертав гори, порозчищав гирла і зарив степами. Десна проснулась, аж брата нема. Вона пустила ворона вперед і побігла слідком. Летить ворон, як тільки нагонить Дніпра, всякий раз і крикне. Що поверне Десна до Дніпрового гирла, то він вбік і подався далі. Багато раз Десна підвертала до Дніпра, багато раз повертав він вбік /того він такий і кручений/. На ворона напав рябець і давай битися. Чи довго билися, чи ні – Дніпро побіг до моря. Як почула Десна від ворона, що Дніпро далеко, прихилилася до брата і злилася з його гирлами. Тепер вона тече лівою стороною, а Дніпро правою. Де є острови і скелі серед річки, там розходиться Дніпро з Десною. Як ясний день, то видно, де Дніпро, а де Десна; в Дніпрі синя вода, а в Десні мов жовта; Десна тече тихо, Дніпро – прудко. Про Дніпро і Десну є пісня:

Десна Дніпру рідна сестра,
Десна Дніпра спереджала
Гори, кряжі становила,
Дніпра-брата не спинила,
Ще й ворона посиляла,
А в Києві в Дніпр упала ...
Жалується Лиман морю,
Що Дніпр узяв свою волю,
Свої гирла прочищає,
Лиман-море засипає ...

З а в в а г а :

Наведений переказ закріпить у пам'яті прихильника-новака необхідні відомості з географії України, /якщо він ще їх не має закріпленими/.

Вказаним є того роду оповіданнями, переказами тощо вивчати географію України.

Зокрема цей метод вказаний з 7 – 8 річними новаками.

Рухливі організовані гри.

Н А П Р О Г У Л Я Н К У.

Всі діти поділяються на 3 - 4 групи по 5-6 дітей в кожній групі. Діти кожної групи стають "гусаком" /один за одним/. Кожна група стоїть у віддаленні 3 - 4 кроки одна від одної. Біля ніг першого в групі накреслюється лінія. За вигуком керівника: "ПІШЛИ" - кожна група починає ходити, а потім бігати в різних напрямх майдану. Після вигуку керівника "НА МІСЦЯ" - кожна група стає рівненько на своє місце. Група, що швидше стане на своє місце, відзначається.

Цю гру можна з часом ускладнити, а саме: після команди "ПІШЛИ" - всі діти по одинці, а не цілою колонкою розбігаються аж до вигуку керівника: "НА МІСЦЯ". Після цього вигуку кожна дитина біжить на своє місце /себто стає за тим, за ким стояла.

Та колонка, що швидше вишикується і стане стрункою, відзначається керівником. Гра повторяється три-чотири рази.

	I	II	III	IV
1-ший	1-ший	1-ший	1-ший	
o	o	o	o	o
o	o	o	o	o
o	o	o	o	o
o	o	o	o	o
o	o	o	o	o

Х Т О Ш В И Д Ш Е ?

Всі діти, крім одного, стають колом. Руки тримають ззаду. Той, хто лишився, ходить поза колом і покладе непомітно кому-небудь в руки хусточку. Після цього він швидко біжить навколо, а той, кому він поклав хусточку, біжить у протилежний йому бік. Хто раніш прибіжить на звільнене місце, той лишиться стояти, а той хто спізниться, буде ходити поза колом з хусточкою. Коли всі побігають гра кінчається.

Правила гри: 1/ Ті, що стоять колом, не озираються і про покладену хусточку довідуються дотиком.

2/ Всі грачі тримають руки ззаду, крім тих, що вже бігали. Вони тримають руки, склавши спереду. Цим уникається можливості повторного бігання, поки не пробіжать всі грачі, що стоять колом/.

3/ Через коло перебігати не вільно, а треба бігати лише поза колом.

Ускладнити гру можна так: ті, що біжать, при зустрічі мусять зупинитися і зробити якийсь рух, наприклад, 2-3 рази присісти або підстрибнути, або зробити якийсь рух руками, ногами, тулубом чи головою, після чого біжать далі до звільненого місця в колі.

Г У С И.

Зпоміж дітей вибирається один пастух і один вовк. Решта дітей - гуси. На протилежних кінцях майданчика проводиться лінії. Одна з них межує з хаткою гусей, а друга з пасовиськом.

Пастух жене гусей у поле, приговорюючи: "Гилля, гилля, гуси в поле". Гуси, розвівши руки на бік мов крила, махаючи ними і вигукуючи "Ге-ге-ге", перебігають зза лінії "А" за лінію "Б" і там стоячи напружені, ніби па-суться. Вовк в своїй хаті стоїть вичікуючи.

За вигуком пастуха: "Гуси до дому", гуси стають на лінії "Б" в лаву і питають: "Чому?"

- Вовк за горою,
- Що він робить?
- Гуси скубе.
- Які?

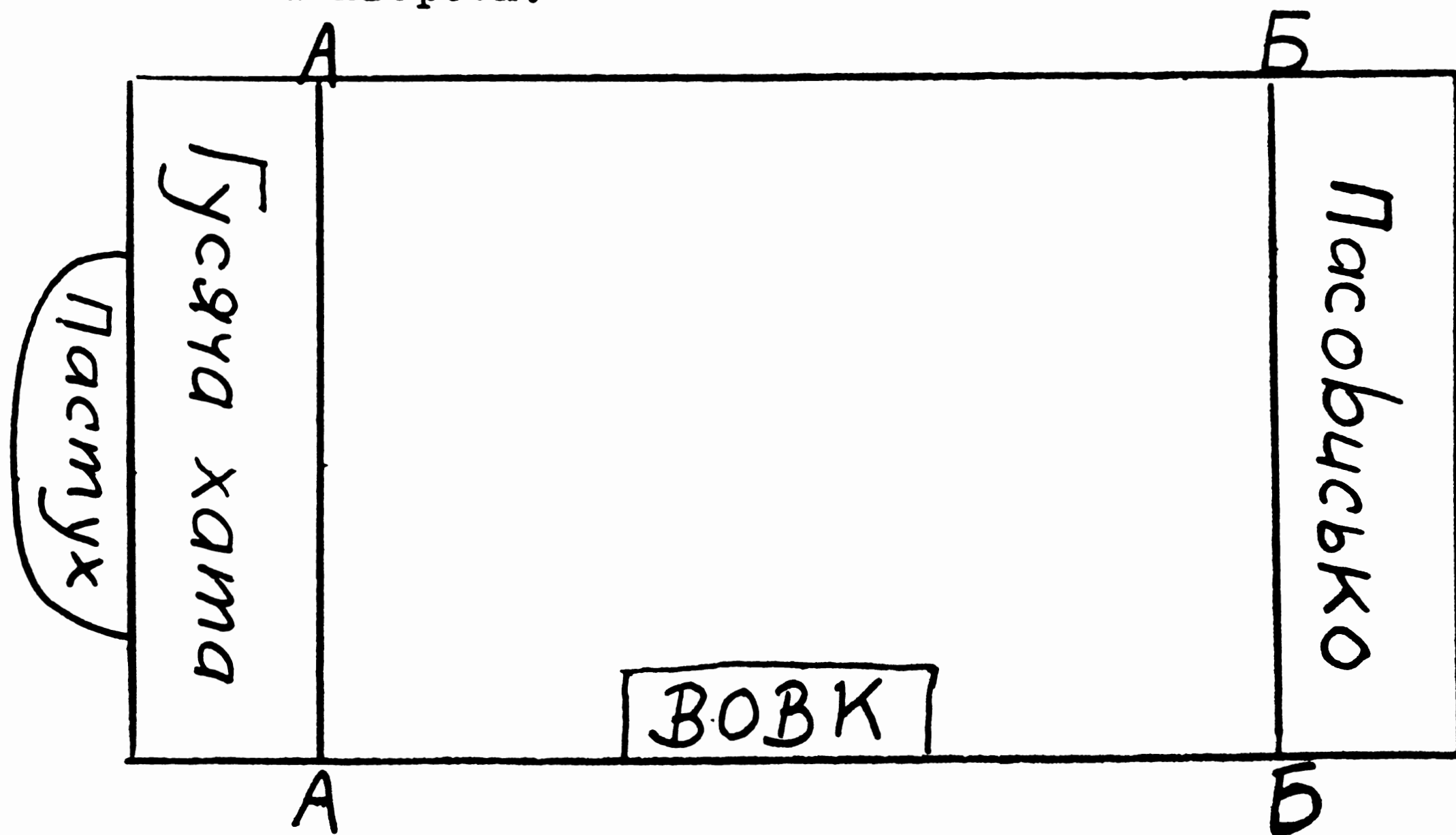
- Сірі, білі, волохаті, тікайте гуси до хати.

Після цих слів гуси вибігають зза лінії "Б" і ховаються від вовка за лінію "А". Як вони перебігають, вовк їх ловить. Пійманих вовк відносить до себе до леговища. Після цього пастух знов жене гусей в поле, і гра продовжується.

Правила гри: 1/ Гуси вибігають зза лінії "Б" лише після останніх слів: "тікайте до хати". Хто вибіжить раніше цих слів, вважається піяманим і йде до вовка.

2/ Піяманим вважається всякий, до кого вовк доторкнеться рукою. /Він може піяти враз декілька гусей/.

Гра кінчається, коли вовк переловить всіх гусей. При повторенні гри вибірається інший вовк і пастух. На пастуха краще призначити дитину, якій не можна бігати ізза хвороби.

КІТКА і ГОРОБЦІ

По середині майдану накреслюється велике коло. Всі діти, крім одного, що буде котом, в середині кола. Це горобці. На п'ять кроків від великого кола накреслюється невелике коло – хата кота, в якій він сидить і дрімає.

Діти-горобці стрибають навпшиньки в колі. час від часу присідаючи і повертаючи голову то в один, то в другий бік /як це роблять горобці/. За вигуком керівника "КІТКА", горобці стрибають на двох ногах, вистрибують за лінію кола. В той же час кіт біжить в коло і ловить там тих горобців, що не встигли вискочити звідти.

Зловлені горобці виходять з гри. Решта горобців знову стають в середину кола, а кіт повертається до себе і гра продовжується. Коли буде піймано 5-10 горобців /в залежності від спритності дітей/ гра кінчається. Вибирається новий кіт і гра повторюється.

ПРАВИЛА ГРИ: 1/ Горобці не мають права в колі ставати на рівні ноги, лише стрибають навпшиньках. Хто стане вважається пійманим, і виходить з гри.
2/ Кіт має право ловити лише в колі. Поза колом горобці відпочивають, стоячи рівно.

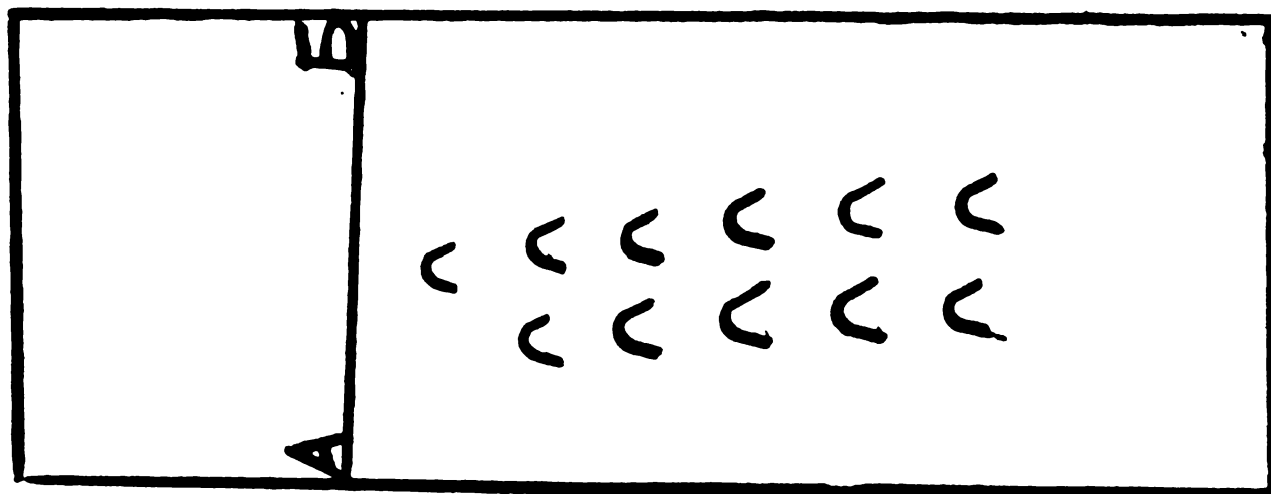
Більше двох разів /а в окремих випадках і першого разу/ гри не поручається з уваги на те, що діти можуть перетомитися.

Х Р Е Щ И К

Всі діти, крім одного, стають парами в рядах. Один, лишившись без пари, стає спереду. На 5-6 кроків від нього проводиться лінія "А"- "Б" поперек майданчика. Гра починається з того, що всі діти разом промовляють: "Ми маленькі українці, любимо бігати, стрипати, ось поспробуй нас догнати." Після цих слів всі діти біжать за лінію "А-Б", де кожний намагається з'єднатися зі своєю парою, а той хто стояв спереду, намагається когось зловити /з тих, хто не встиг з'єднатися зі своєю парою/. Коли це йому вдасться то він зі своєю парою вертається і стає разом з іншими, а той хто лишається без пари, стане спереду і гра починається знову, з проказуванням слів: "Ми маленькі українці"

ПРАВИЛА ГРИ: Після останніх слів /на догнать/ кожна нара роз'єднується і біжить іншим боком, а з'єднуються лише за лінією "А-Б".

2/ Той хто стоїть спереду, має право ловити лише за лінією "А-Б".

ПЕРЕКОЧУВАННЯ М'ЯЧА В КОЛІ

Діти сідають колом. Один стоїть посередині кола. Діти перекочують м'яча в різних напрямках, роблячи це швидко. Той хто в середині кола, намагається доторкнутися до м'яча в той час, як він перекочується через коло. Як це йому вдасться, міняється місцем із тим, хто невдало покотив м'яча і гра продовжується.

ПРАВИЛА ГРИ: М'яча не вільно кидати, лише поштовхом котити.

2/ М'яч треба котити в різних напрямках і не затримувати в руках, а швидко відштовхувати від себе.

3/ Коли той, що стоїть всередині кола, доторкнеться до м'яча, міняється місцем з тим, що невдало покотить його.

Розмір м'яча, як для відбиванки.

Марія Бркевич

Н О В А Ц Ь К І Г Р И

ГОЛОСИ ТВАРИН

Кожний рій вибирає собі якийсь голос тварини, наприклад, kota, шв-ня і т.п. Всі з зав'язаними очима розпорошуються по майдані. На знак впо-рядника всі перекликаються. Перший рій, що збереться в цілості, виграв. Гра для кількох роїв. Перестерігати, щоб не було обману.

РОЗПІЗНАВАННЯ ЛИСТЯ

А/ Листя 6 - 12 дерев чи кущів подаються до рук новакам для їх роз-пізнання. На гасло новаки накреслюють зариси листків на землі або на па-пері. Хто краще, хто швидше?

Б/ Листя 6 - 12 дерев чи кущів передається з рук до рук новаків, які мають зав'язані очі. По розпізнанні на ~~папері~~ розв'язують очі і запи-сують назви рослин. Хто розпізнає більше рослин?

В/ Уложити листки /називаючи їх/ за красками. Хто краще і шкоро ви-конає це завдання. Максимальний час на шукання 10 хв.

ОТРУТА

Новакові, що має зав'язані очі, подаємо 6 - 9 рослин, між якими є визначена "ОТРУТА". Чи розпізнає її за допомогою смаку?

Обережно перед справжніми отруйними рослинами!

ЗА ЗАПАХОМ

Декілька дерев пов'язуємо мотузкою, як розходиться то знову схо-диться. Одну із мотузок, що роздвоється натирасмо кором з черемхи, ди-ким часником, або чим іншим. Новаки з зав'язаними очима стараться прой-ти через цю "гущу дерев" за нуром, руководячися лише зміслом нюху.

При переведенні цієї гри пам'ятати: 1/ Стовбури до висоти найвищого гравця не можуть мати гілок.

2/ Попередньо перевести гру "ІДУ ЗА МОТУЗКОЮ" /гл. "ВОР" ч:

Г Р И в Д О М І В Ц І та на У З Л І С С І

ЗА ЦИФРАМИ

Для гри потрібні: 1/ Прут 1 мтр. довгий. 2/ 50 x 50 см. картон поділений на 49 квадрати /7 x 7 см/, в яких розміщені безладно цифра 5 см високі від 1 - 20 /25/.

Кожний із новаків по черзі водитиме на гасло впорядника прутом від цифри 1 по порядку до 20 /25/. Новак, що в найкоротшому часі "почислив" до 20, /25/, одержує хрестик.

ВІДЛІТАННЯ ЗОЗУЛІ

Впорядник /або новак/ зникає в кущах і по визначеному часі наслідує голос зозулі. Новаки стараються відшукати зозулю, що змінює своє місце. По деякому часі літання зозуля заховається в кущах і новаки тоді мають змогу знайти її.

Найкраще приміщення гри підчас повороту домів.

ДОРУЧЕННЯ

Росві входить на бік та умовляється з впорядником, яке доручення доручення видати своєму росві. Та доручення не можна висловити, а показати рухами. Зміст і форма доручення для всіх реїв та сама. Росві вертається і показує роям рухами те, що вони мають виконати. Виграє цей рій, який перший влучно відгадає та виконає доручення.

ЗА ОВОЧАМИ

Котрий з роїв впродовж 10 хвилин назбирає 6 різних овочів, відомих йому рослин?

НІМА ОРКЕСТРА

Кожний одержує роль грача на якомусь інструменті. Руками мусить вміти наслідувати гру на ньому. Впорядник диригує /потім хто інший з новаків/ і старається побудити новаків до сміху. Новаки грають дотепно, але з поважними сінами, намагаючись опанувати над сміхом.

Ціль гри: дотепність, панування над сміхом, здібність обсервації грачів на різних інструментах і диригентських рухів.

В О В К

Закреслити вовчу яму /колесо, або місце в куті кімнати чи під деревом/ і в ньому розсипати багато однакових предметів, наприклад кантанів. Один із новаків - вовк - боронить їх, інші новаки стараються забрати предмети. Діткнений вовком грач, відходить від гри. Вовкові не вільно вибігати поза лінію.

Хто з вовків зловить більше новаків? Хто з новаків матиме більше предметів? /Гра для одного року/.

САМОДІЯЛЬНІ ГРИ

ХОДИТЬ ГАРБУЗ

Хор - Ходить гарбуз по городу
Питається свого роду:
Гарбуз - А чи живі, чи здорові
всі родичі гарбузові?
Хор - Обізвалась жовта диня,
гарбузова господиня:

Диня - Іще живі, ще здорові
всі родичі гарбузові.

Хор - Обізвались огірочки
гарбузові сини й дочки:

Огірочки - Іще живі, ще здорові
всі родичі гарбузові.

Хор - Обізвались буряки
гарбузові свояки:

Буряки - Іще живі ще здорові

Хор - Обізвалася бараболя
а за нею і хвасоля:

Бараболя і хвасоля - Іще живі, ще здорові ...

Хор - Обізвалася морковиця,
гарбузова сестриця:

Морковиця - Іще живі, ще здорові ...

Хор - Обізвалася петрушка,
Гарбузова свекрушка:

Петрушка - Іще живі, ще здорові...

Хор - - Обізвались качани,
Що пишались, мов пани:

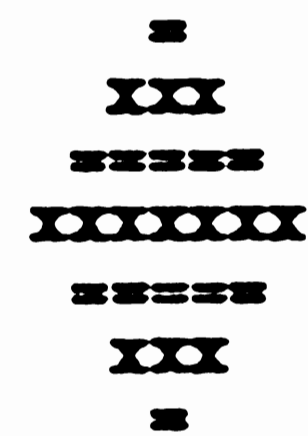
Качани - Іще живі, ще здорові...

Хор - Обіззався старий біб,
Що вдержав увесь рід:

Біб - Іще живі, ще здорові...

Хор - Ой, ти гарбуз, ти періс-
тий,
із чим тебе будем їсти?

Гарбуз - Миску нюна,
Й нматок сала
ось, до мене вся приправа.

ЗАВВАГА: Підчас виведення цієї самодіяльної гри зверни особливу увагу на те, щоб учасники гри відповідно "прибрали" /гл.завваги "ВОР" ч.1./ й виконували необхідні для переведення гри рухи.

М А Й С Т Р У Є М О

ПАПЕРОВИЙ ОРЛ

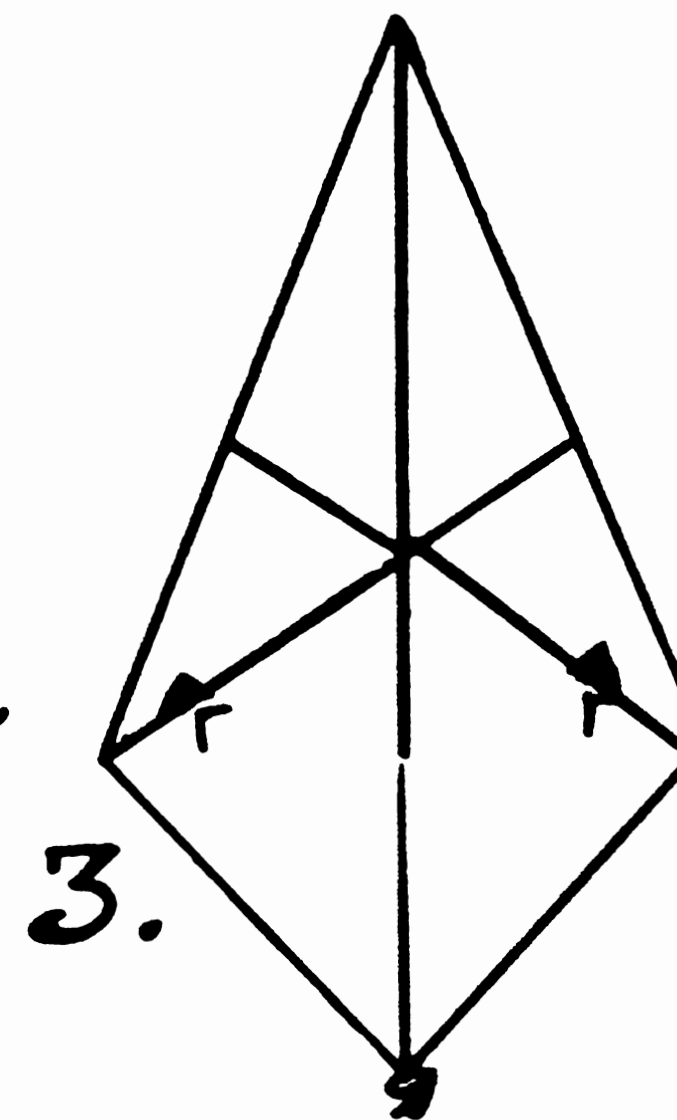
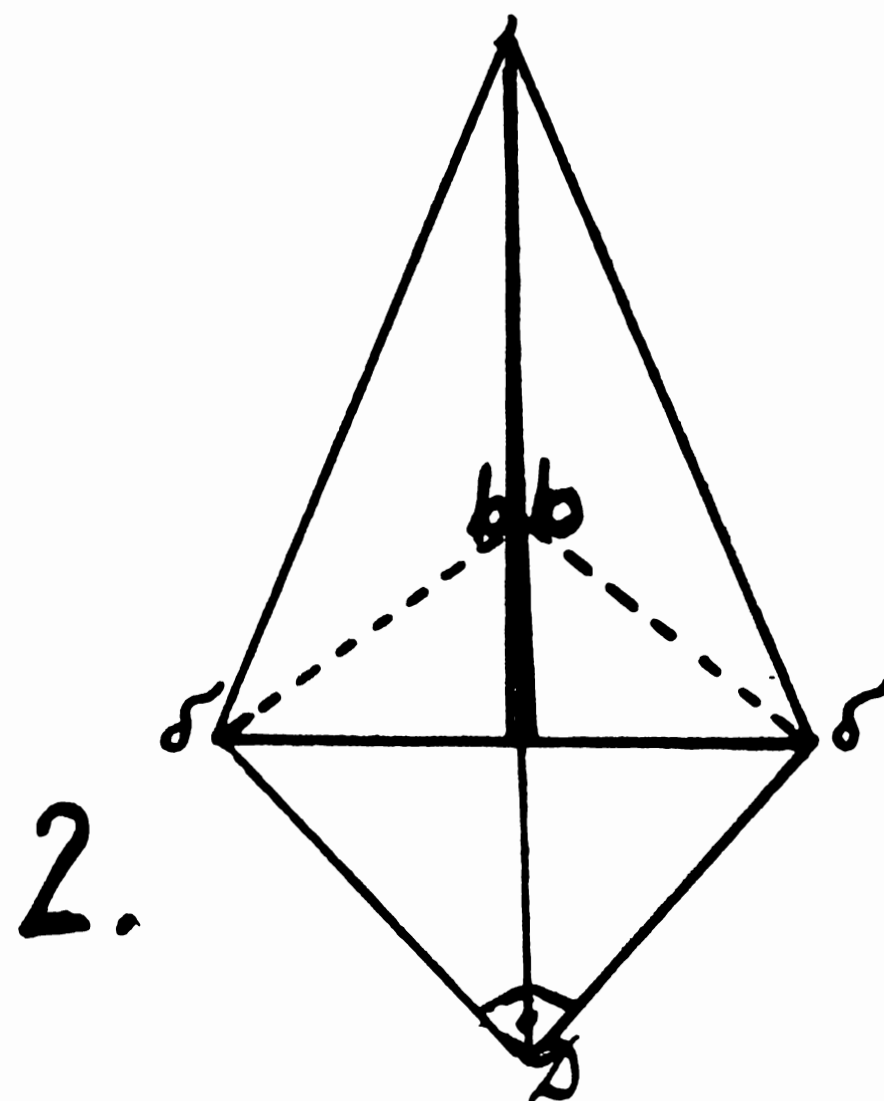
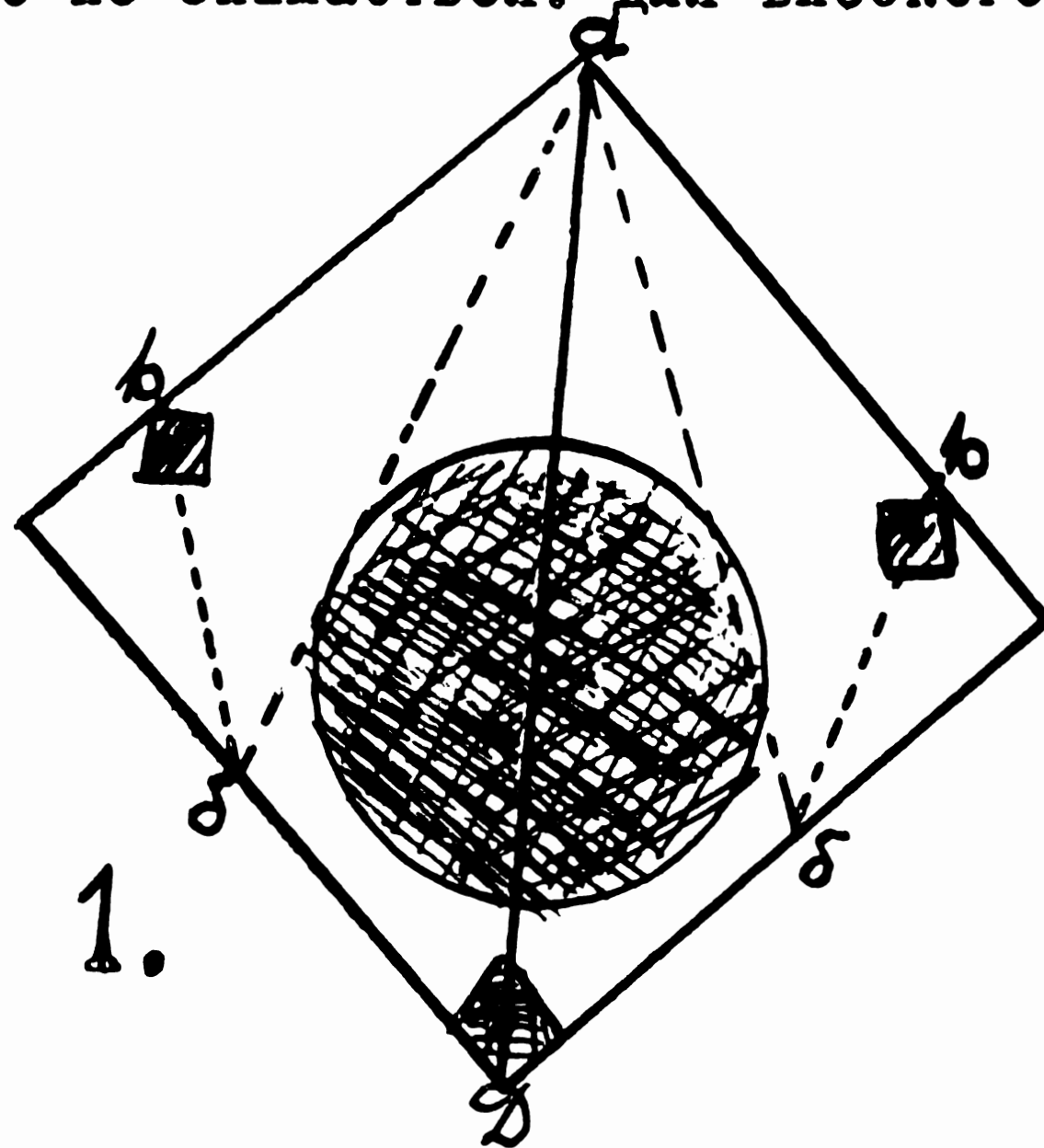
Потрібні: папір, клей, мотузка.

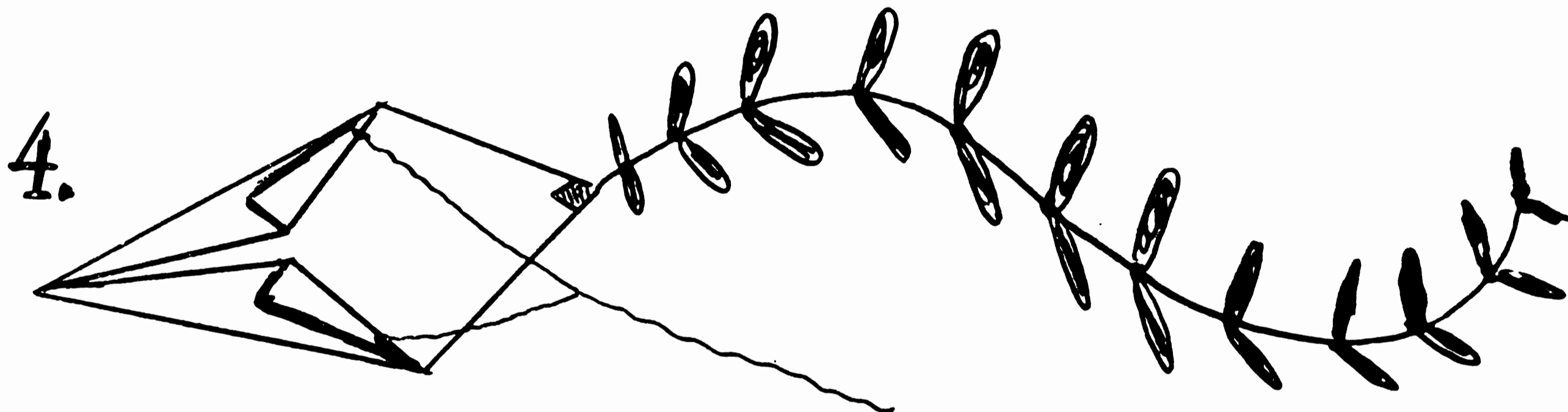
Квадратовий папір зігнути по зачерткованій лінії "а-б" до середини /гл. рис. 2./, а потім зломану частину зігнути назовні по зачерткованій лінії "б-в" /гл. рис. 3./

На затінюваних місцях /гл.рис.1./ для уштивнення наклеїти папір. В точка "г-г" прикріпити мотузку та пов'язати разом враз із мотузкою, що за неї держимо орла.

В точці "Д" прикріпимо хвіст, завдовжки до 1 і 1/2 м. Це довгого хвоста потрібно для сильнішого вітру.

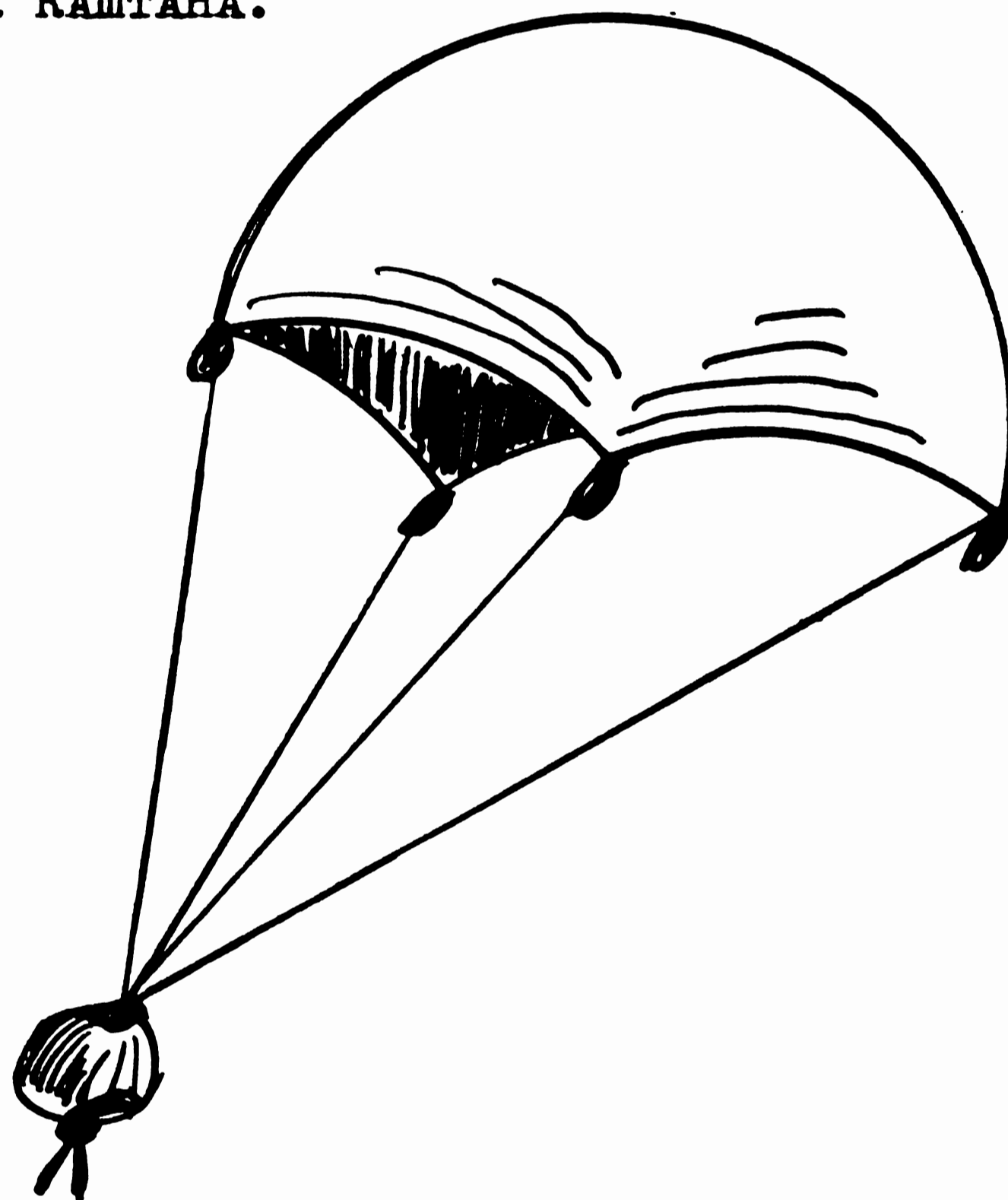
Користуватися можна цим паперовим орлом в час легкого вітру. Високо не знімається. Для високого лету потрібні інші типи орлів.

ПАРАШУТ з ХУСТОЧКИ та КАШТАНА.

Зроби парашут так, як подано на рисунку й постарайся кинути його по змозі як найсильніше вгору, а потім побачиш, що станеться.

ІЗ ПРИРОДОПИСНОГО ЗАПИСНИКА

П Р И Р О Д А

У ВЕРЕСНІ: цвітуть - вересіль, а під кінець місяця осінній пізноцвіт. Достигають зимові овочі, ліскові горіхи. Гриби: у великому лісі - ширій гриб, у чатинних - масляк і ріжок, на зрубках - підпеньки, усюди в лісі - лисичка, сироїжка, а на вгноєній землі печериця. Відлітають: мухолівки, солов'ї, жовті плиски, перепелиці, ластівки, одуди, дикі голуби, дикі качки, горлиці та ще зозулі.

У ЖОВТНІ: цвітуть - на полях і стернях калиточник, братчики, зірочки, пахуча резеда, біла медунка. Відлітають: жайворонки, журавель, кос, біла плиска, дрозд, деркач-риболов, кобус-мишолов, сокіл, водяна курочка, водяна чапля. Гриби: у великому лісі - ширій, у борі - підберезник, у чатинних - ріжок, у полі - печериця.

У ЛИСТОПАДІ: відлітають - шпак, голуб, синяк, зяблик, чайка, слуква, бекас, чапля, дика качка-чирка. Прилітають з півночі, коли вже впаде сніг та перебувають у нас до кінця лютого - крек, кривоніс, смелюк, мишолов, снігур, горішинка.

ЗАВВАГА: Такі рослини та птахи зустрінемо у нас, в Україні, осінню. Простежи в країні, що в ній живемо, тварини й рослини, які зустрічаються в місяцях: вересень, жовтень та листопад. Поділися з нами своїми спостереженнями.

ПЕРЕЛІТ ПТАХІВ

Осінніми ночами в небі чути /в нас в Україні/ пташині голоси. При - слухаючись, можна розпізнати співи дроздів, щевриків, вівсянок-жовтобрюшок. Зрідка можна почути курликання журавлів та посвист кулика.

Це відбувається осінній переліт птахів. Брак харчів і тепла примушує їх летіти в теплі краї.

Менші пташки летять вночі. Ніч укриває їх від нападу хижих яструбів та соколів. Вдень ті птахи відпочивають та здобувають харч. Переважно вночі поодинокі та парами відлітають чаплі, соловейки, кулики, зорянки.

Дикі качки й гуси, журавлі, деякі чайки летять вдень і вночі, лише

нечасто відпочивають на озерах та болотах.

Хижі птахи летять поодиноці і лише вдень. Підчас свого лету вони нападають на маленьких птахів та інших звірят.

Ластівки за два-три тижні перед своєю подорожжю збираються тисячними зграями. Також зграями збираються й співучі птахи.

До грудня всі наші гості закінчують свою подорож до теплих країв. Зимують деякі птахи: горобці, ворони, сороки та інші. Вони і зимою знайдуть собі харч. А морозу ці птахи не бояться.

/ "ШКОЛЯРИК" /

І Ж А К

Раз я ішов берегом нашого струмка і під кущем помітив їжака; він теж помітив мене, згорнувся і затукав: тук-тук-тук. Дуже скидалося, що ніби далеко десь їхало авто. Я торкнувся його носком чобота; він страшно харкнув і піддав своїми голками в чобіт.

-А ти так зі мною, - сказав я, і носком чобота зіпхав його в струмок. Відразу-ж їжак розгорнувся у воді й поплив до берега, як маленька свиня, тільки замість щетини на спині були голки. Я взяв паличку, скотив нею їжака до свого капелюха і поніс додому.

Мишею у мене було багато: я чук - їжачок їх ловить, і вирішив, хай він живе у мене та ловить мишей. Так поклав я цей колючий жмуток серед підлоги та сів писати, а сам краєм ока все позирав на їжака. Не довго він лежав непорушно: тільки я притих коло столу, їжак розгорнувся, обдивився, тоді спробував піти і вибрав собі, кінець-кінцем, місце під ліжком і там зовсім притих.

Коли стемніло, я засвітив лампу, і їжачок вибіг спід ліжка. Він звичайно, подумав про лампу, що це місяць зійшов у лісі: при місяці їжаки люблять бігати по лісових галявинах. І так почав бігати по кімнаті, уявляючи, що це лісова галявина.

Я взяв люльку, запалив і пустив коло місяця хмарку. Стало зовсім як у лісі: і місяць і хмарки, а ноги мої були як стовбурі дерев, і, мабуть, ду-жу подобалися їжакові, він так вештався між них, понюхуючи та почісуючи

мої чоботи.

Прочитавши газету, я впустив її додолу, перейшов до ліжка й заснув. Сплю я завжди дуже сторожко. Чую — якийсь шелест у мене в кімнаті. Чиркнув сірником, запалив свічку і тільки помітив, як їжак майнув під ліжко. А газета лежала вже не біля столу, а посеред кімнати. Так я і лишив го — ріти свічку й сам не сплю, роздумуючи: — навіщо їжакові була потрібна газета? Скоро мій кватирант вибіз зпід ліжка і просто до газети, закрутився біля неї шарудів, шелестів і, кінець-кінцем, примудрився: надів якось на свої колючки крапочок газети й потяг її, величезну, до кутка. Тут я зрозумів: газета була йому потрібна як у лісі сухе листя, він тяг її собі для гнізда. Скоро їжак ввесь обгорнувся газетою і зробив з неї справжнє гніздо. Кінчивши цю важливу справу, він вийшов і спинився проти ліжка, роздивляючись на свічку — місяць. Я підпустив хмарки й питаю:

— Чого тобі ще треба?

Їжачок не злякався.

— Пити хочеш?

Я встав. Їжачок не тікає.

Взяв я тарілку, поставив долі, приніс відро з водою і то наплю на тарілку, то знову виплю у відро, і так шумно, ніби це струмок поплескує.

— Ну, йди, йди, — кажу, бач, я для тебе й місяць улаштував і хмарки пустив, ось тобі вода... Дивлюся: ніби посунувся вперед. А я теж трохи посунув до нього своє озерце. Він посунеться — і я посуну, та так і зійшлися.

— Пий, кажу остаточно. Він і засьорбав. А я легенько по колючках рукою провів, ніби погладив, та все промовляю: — Хороший ти малий, хороший.

Напився їжак, я говорю: — Давай підем спати. Ліг і загасив свічку. От не знаю, скільки я спав, чую: знов в мене в кімнаті робота. Запалю свічку — і що ж ви думаєте? Їжачок біжить по кімнаті і на колючках у нього яблуко. Прибіг до гнізда поклав його там і по друге біжить до кутка, а в кутку стояв мішок з яблуками та й упав. От їжак підбіг, згорнувся коло яблук, сіпнувся і знов біжить. На колючках друге яблуко тягне до гнізда.

Так от і влаштувався в мене жити їжачок.

ПРИМВІН

ЗАМІТКА: Хто з вас не бачив їжака "молодого козака" в колічій свитині, що виходить із свого барлогу, який захований у густих кущах, купах хмизу, вечером на погуляння?

Кормиться мишами, кертицями, комахами, птичими яйцями, молодими пташенятами, ящірками, жабами, а навіть отруйними гадами, яких отрута для їжака нешкідлива.

Зимовий час пересипляє.

Сліди їжака:

передня ліва нога

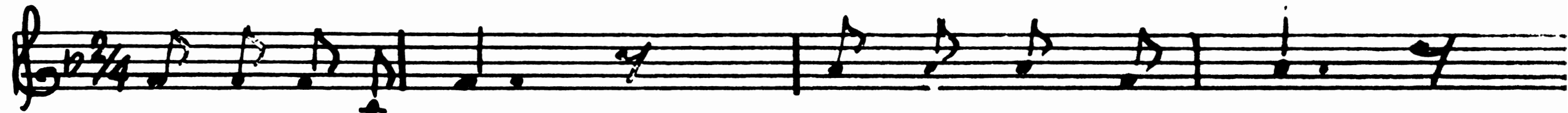

задня ліва нога

хвіст

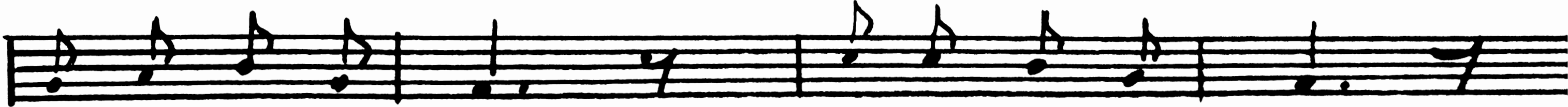
С П І В А Є М О :

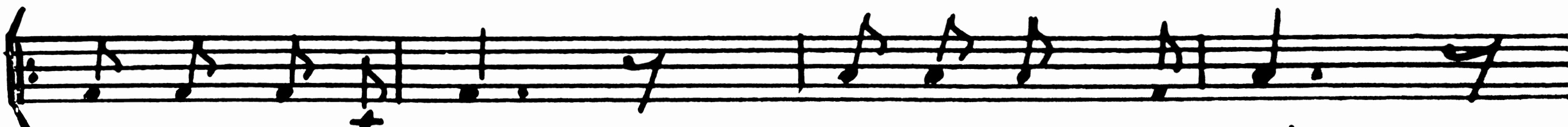
Час до дому час зорі кличуть нас

кличуть нас ве - чірні зорі заспіваймо - ж в дружнім хо - рі

час до дому час зорі кличуть нас

Тра-ра-ра- - ра - ра! Тра-ра-ра - ра - ра!

Тра-ра - ра - ра - ра - ра - ра -ра -Тра - ра - ра - ра - ра !

ОСНОВИ ВИХОВАННЯ НОВАКІВ.

І. В и з н а ч е н н я. Пластові новаки – це здорові, загартовані, бистрі, сміливі хлопці, що вміють все й всюди гарно поводитись, що дають собі раду все й всюди, де б вони хоча б і вперше не були, байдуже, чи це ліс, чи поле, місто чи село. Не бентежать їх нові люди, не плачуть у поганих ситуаціях. Все усміхнені й веселі; правдомовні й слухняні, добре вчаться, де мають змогу, допомагають другим.

Гуртом згідливо проводять свої гри; в грах і грами школяться, щоб стати пластунами. Гуртом готуються до Пласту, щоб у Пласті служити Богові й Україні.

Новацький рух – це рух пластових новаків, що бавляться під доглядом пластунів, які допомагають їм всебічно розвиватися, що допомагають їм школитися – здобувати ступені жовтодзюба, орляти, орлика, щоб у майбутньому, як юнаки, здобути ступень скоба.

Новацький рух – це рух для новаків, велика, цікава, пориваюча, різновидна /виховна/ гра жовтодзюбів, орлят, орликів, дітей могутніх скобів.

2. О р л и н а а т м о с ф е р а. Скоб – це не лише найвищий ступень юнацького вишколу. Скоб – символічне зображення ідеалу пластуна, із його силою характеру та тіла, із його красою думки й чину, із його обережністю в поведінці, із його бистротою у різних життєвих ситуаціях. Скоб – птах дужий, бистрий, сміливий, птах – який любить волю і простір, птах, що дає собі раду в поборюванні простору, дає собі раду з діючими силами в просторі.

Скоб вказує нам, як порушатися в безмежних повітряних просторах, що прилягли до нашої землі й із високого орлиного лету приглядатися нашим пестроковітним степам, темносиньому морю та зеленим зі скелистими верхами гірським масивам, ту-то-там вкритим вічним снігом. Та не лише вчимося від скоба приглядатися до всего, що нас окружає. Скоб криє в собі якусь величню таємну силу, що навіває на нас нові почуття сили, певности себе, відваги, що являється джерелом нашого змагу, нашого знімання до високого лету,

до пізнання морських глибин, до мандрівки по високим полонинах. Скоб - джерело нової думки, джерело нових волевих настанов, джерело нових творчих настроїв. Скоб створює нам своєрідну атмосферу - орлину атмосферу.

Малих орлиних дітей вводять орли у цей новий, казковий світ, у світ свободи, краси, сили, правди, простору, щоб вони виростили в нових умовинах іншими, щоб розвивалися та жили для цієї землі, з якою вони так тісно зв'язані, щоб жили для цих людей, із якими вони кровно споріднені.

Перед нами питання: орлина атмосфера чи атмосфера джунглів? Атмосфера джунглів - це казка чужого нам світу. Орлина атмосфера, що природньо пов'язує нас із українським світом є ближча нам та зі значно ширшим простором дії за атмосферу джунглів, у якій живуть та розвиваються вовчечення багатьох народів.

3. М е т а т а з а в д а н н я. Орлині діти, введені в світ орлиної казки, діють, бо так природа велить. Діють вони в приязності й поза засягом бистрих очей сірих орлів, діють кожне зокрема й всі разом у межах суворої дійсності. А вона й ставить нам виразно сформульоване питання про доцільність тої чи іншої нашої дії.

Маля діє: рухається, бо цього вимагає фізичний розвій; говорить, бо цього вимагає духовий розвій. Рух-дія - приємність для нього, рух-дія дає йому нові враження, рух-дія дає досвід. Маля розвивається: міцнішають крила, бистрішають чуття, багатішає ум у знання та досвід. Кристалізуванням життєвого стилю, виниканням заінтересувань що побуджує до творчості, зароджується індивідуальність, в міру фізичних та психічних спроможностей маляти формується індивідуальна суцільність, особистий стиль на базі морально-етичних і естетичних первнів.

І чи по правильних рейках проходить розвій маляти? Мовчазна, сувора дійсність потакуєчим рухом потверджує доцільність гармонійного виховання маляти-осібняка.

Та малюк не сам. Таких, як він, багато. Всі вони збираються разом, творять гурт-товариство. У кожного з них своя думка, у кожного з них своє бажання. Що ж діяти з цим пестрим, художнім, із буйною уявою колективом? Невже ж можна нанизати окремі їхні бажання на знак чарівної палочки, що має силу при її показанні успокоїти їх, зосередити їх думку й хотіння для

для спільної дії? І, справді, на гасло зграя грається в радісному гаморі, то спокійно слухає розповіді про малих героїв, то щось майструє, то в співу чому гурті поборює простір або в ідеальній тиші скоординовано міряє гай чи поле. Осібняки вчаться жити гуртом, діяти гуртом.

Чи не вбивається індивідуальність малюка в гуртовому житті? Чи по правильних рейках проходить їх розвій? Мовчазна сувора дійсність потакующим рухом потверджує доцільність колективного виховання малюків, вказуючи на нашу кінцеву мету.

І наш пронизливий зір зупиняється ген за обрієм на вільній українській спільноті. Зразковий там лад і порядок. Щоб зберегти себе, щоб розвинути свою силу, дбає про своє майбутнє, дбає про доростаюче покоління, допомагає йому в його змаганні до досконалости створенням відповідних умов для розвитку їхніх психо-фізичних здатностей. Щоб продовжувати своє славне минуле, кладе сильну основу під кращу нову спільноту... І нам увижаються сьогоднішні, високоякісні учасники дитячої ігри, як повновартні громадяни великої української спільноти...

Так, це далека мрія, це казка майбутнього. А дійсність? Дійсність каже нам, що перед нами велике й важке завдання створити відповідні умови для роду наших малюків, де всецїло панувала би правда, краса, добро, свобода та справедливість. Перед нами велике й важке завдання створити відповідне середовище, в якому могли б осібняки знайти найкращі можливості для виявлення себе й рівночасно, щоб могли включитися і діяти, як повноцінні члени колективу. Цим середовищем для новаків повинно бути пластове середовище, конкретно: **р і й — г н і з д о новаків**.

Рій — це не абстрактне, відірване від сірого будня середовище. Це гурт хлопців, що природньо дібрався, щоб бавитися. Гра єднає. Члени гурту стають друзями. Вони творять добре товариство. Підкреслюю добре. Товариство про яке мріють батьки для своєї дитини. А добре воно не лише тому, що цей гурт носить прикметник пластовий. Ні! Інші особливості зумовлюють якість цього гурта. Гурт хлопців збирається періодично на свої систематично ведені заняття, якими проводить хтось із старших. Плянове, організоване дозвілля дітей під доглядом старших — це одна з передумов високої якості цього гурта.

Та чи не перешкаджає сірий орел орляткам у їхніх заняттях? Чи не при-
давлює він їх своїм крилом, не даючи змоги виявити себе? Чи не краде дозволити їм літати куди хочуть та як хочуть?

Пригляньмося до цих гор малюків: Ідуть на прогулянку. Ідуть? Не йдуть, а летять! як би не сірий орел, здається з вітром йшли б навперейми. Чи думають вони про те, чи зможуть їхні крила без шкідливої втоми донести з поворотом до їхнього гнізда?

Кінець майдану, що на ньому граються новаки, простяглися городи. На гри щі завзято змагаються дві групи. Іде гра "за межу". Сильним поштовхом паде мяч на старанно управлену грядку. Щоб скоріше дістати мяч біжить один з гравців у запалі гри, допчучи меду городину, прямо до мяча, не зважаючи на те, що дівчата ведуть стежинки. Чи сірий орел дозволив би на це?

На площі, яку проходить мимо ватага малюків, граються два хлопці. Один із них не хотючи потрутив скорого до бійки члена ватаги. За його підшептом входять у спір з невинними хлопцями й забирають їм безправно іграшку. Чи в приявності сірого орла може мати це місце?

Сірий орел стежить за орлятами. Він стоїть на сторожі правил гри, він побуджує орлиних дітей до дії, яка веде їх до здійснювання деліаного виховником виховного ідеалу; а він такий незглибимий, що індивідуальні риси кожного малюка знаходять підтримку та спрямування до розвитку й все кращого й кращого вияву себе, а ніколи придушення чи погашення зацікавлення. Оттоді то новак не почуває себе безвольним, а підметом, повновартним, що завдяки психічним і фізичним властивостям дітвори, а зокрема буйній уяві, легко можна досягти. Тоді можна досягти також і того, що малюк включиться в гурт, пізнає підчас власного переживання велику життєву правду, що щастя спільноти є і його щастям і навпаки — лихо спільноти уділяється кожному її членові.

Та цього не досягне сам сірий орел. Він свідомий того, що він не одинокий виховник. Хоч в пошані він, хоч відчуває свій великий вплив на орлиних дітей, то все таки пам'ятає, що батьки віддали йому малюка під опіку. Щоб зберегти єдність виховної праці, мусить бути з батьками в контакті, мусить інформувати батьків про свої пляни, про поведінку новака, а також мусить бути поінформований батьками про висліди його роботи, про поведінку орляти поза засягом його бистрого зору.

Новак ходить до школи. Як він вив'язується зі шкільних завдань, як поводить ся він у шкільному середовищі — це не байдуже сірому орлові. Тому й зустрічається з учителями, інформує й інформується про все потрібне. Також

в ряди-годи сірий орел інформує громадян, що інтересуються виховання дітвори, чи вони зорганізовані в Пластприяті, чи в яких інших товариствах, щоб зробити середовище природним, не відірваним від життя, в якому можна би вирощувати новаків на справжніх громадян великої спільноти.

Орлиних дітей вводять сірі орли в таємничу країну, де на превелику радість святойванським вогникам чудовим квітом вкривається папороть, де гостролиста ковила заколихує до сну чуйні дрозди та бистроногих тарпанів, де на небосяжних скелях зорять бистрозорі орли. В цій таємничій країні тісно пов'язується казка орлиного світу з твердими вимогами суворої дійсності. В казці орлиного світу пов'язується в одне ціле гра із заслуханістю в казку, рух із безрухом. Такий стан речей є передумовою існування середовища, яке відповідає духові дитячого світу, й дає можливості всебічного розвитку дітвори. У цьому середовищі знаходять для себе місце й орлине дитя, що має розвиватися по змозі як найкраще в міру своїх психофізичних спроможностей та сірий орел, що передає частину свого "Я" малюкам, не припиняючи помахів їхніх юних крил, які мають нести орлиних дітей вслід за сірим орлом по шляху готування себе до свідомої, вже як орли служби БОГОВІ й УКРАЇНІ.

/Продовження буде/

Л И С Т У В А Н Н Я :

С і р и й О р л е !

Твоє питання, як вести працю в гнізді - незвичайно важливе. Я старатисьму в листах це питання з'ясувати. У цьому листі, хочу подати декілька вказівок, ЯК ВІДНОВИТИ ПРАЦЮ ГНІЗДА, що припинило її на час вакацій, згідно впорядкувати її згідно з вимогами правильника.

Вже за нами час, коли більша кількість новаків таборувала, а перед нами час шкільних зайнятть дітвори. Треба відновити діяльність гнізда. Напевне Ти вже, як тільки зачався шкільний рік, скликав ланку впорядників на нараду, щоб зорієнтуватися, чи зайшли якісь зміни в проводі гнізда. Напевно Ти уложив з впорядниками плян дії: збірка гнізда для усталення складу поодиноких роїв, що напевно не обійшлася без гор, розповіді та співу; складання рамового пляну праці на біжучий місяць для проводу гнізда; упорядкування книговедення гнізда та роїв; урухомлення бібліотеки гнізда: переведення лікарських оглядин новаків; прикрашення домівки згл. кутка в домівці; переслання звітів, вкладок і т.д. Так багато праці треба вкласти в упорядковане відновлення діяльності гнізда, що припинило її на час вакацій. Та це лише одна сторінка медалі.

Друга - це діяльність гнізда та роїв.

Правильна виховна робота мусить бути в першу чергу плянована. Тому треба скласти плян роботи, покищо місячний, а поміж 3-місячний, для гнізда як цілості і для поодиноких роїв. Плян роботи з роями складають впорядники даних роїв, місячний плян - подрібний, тримісячний - рамовий.

У час складання пляну треба брати до уваги мотиви: новацькі, пізно-літні згл.осінні, національні та сірого будня дитини. Причому пам'ятай, Брате, що справжня виховна робота над поведінкою новака, як висліду його духового росту, не може бути скоплена в пляні, з уваги на те, що вона має місце "МІЖ ТОЧКАМИ" програми. Новацькі мотиви залежатимуть від заавансовання новаків. Тому з одними проводитимемо підготовку до складання заяви вступу, з другими, що її вже зложили, підготовку до складання обіцянки та першої проби, із ще більше заавансованими підготовку до другої проби. Хочу Тобі звернути увагу на те, що кожний новак мусить іти цим шляхом, тобто перше скласти заяву вступу, пізніше першу пробу і т.д. Не можна відразу підготовляти новаків до другої проби мовляв, вони вже мають 10-тий рік життя.

Осінь із багатими плодами, що прилипли до повислих гілок, зі золото-червоним листям, що опадаючи вкриває землю, із невідлучним приятелем новаків - вітром, що любить гратися сухим листям, із тужливим співом птиць, що покидають їм рідну землю, дає багато тем, що ними інтересуються новаки.

Про сірий будень нам невільнозабути. Казка орлиного світу пов'язує дитячу уяву з реальним світом, тому треба взяти під увагу уистоту дитини, не забути пригадати із шкільним роком про обов'язки доброго учня, поговорити про недоцільність підказування в школі і відписування шкільних завдань, розказати як повинні укладати собі зайняття впродовж дня, заохотити їх читати книжки і т.п. Не прийдеться мені згадувати про це, що обов'язком впорядника є звертати увагу на поведінку новака в школі, на вулиці та дома.

Врешті, коли тільки матимеш змогу, згадуй їм про рідний край, щоби вони не втратили із очей підчас мандрівки по чужині вежових пунктів СОФІЇ та ЮРА.

ДОРОГИЙ БРАТЕ! Я Тобі подав лише загальні, грубими рисами накреслені вказівки до рганізаційних і діяльностевих справ гнізда. Багато ще про ці справи можна би писати. Одначе, якщо в Тебе є якісь запитання, напиши, а я старатисьму відповісти Тобі по змозі як найкраще. СКОБ!

СТАРИЙ ОРЕЛ